

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 20/2014 vp

Valtioneuvoston selvitys tulevan komission ohjelmaan vaikuttamisesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 30 päivänä huhtikuuta 2014 lähettänyt jatkokirjelmän 1. VNK 25.04.2014 valtioneuvoston selvitys tulevan komission ohjelmaan vaikuttamisesta asiassa E 34/2014 vp maa- ja metsätalousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntija

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- EU-erityisasiantuntija Hannele Timonen, valtioneuvoston kanslia
- neuvotteleva virkamies Ahti Hirvonen, maa- ja metsätalousministeriö
- johtaja Juha Ruippo, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- metsäasiantuntija Karoliina Niemi, Metsäteollisuus ry.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Horisontaaliset vaikuttamishankkeet:

- Sääntelyn toimivuus, ml. kilpailukyky- ja työllisyysvaikutusten parempi huomioon ottaminen (E113/2013 vp)
- Oikeusvaltioperiaatteen toteutuminen (E 66/2013 vp)
- Talous- ja rahaliiton kehittäminen pitkällä aikavälillä (E 113/2012 vp, E 49/2013 vp, E 126/2013 vp)
- EU:n tulevaisuuskeskustelu ja ajatukset unionin kehittämisestä ml. perussopimusmuutokset

Keskeisimmät vaikuttamishankkeet eri sektoreilla:

- Talous- ja raha-asiat
- Sisämarkkinat

- Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka
- Työllisyys
- Ilmasto ja energia
- Viestintä
- Liikenne
- Ympäristö
- Alue- ja rakennepolitiikka
- Maa- ja metsätalous

Tuleva komissio valmistelee vuonna 2021 alkavaa rahoituskehyskautta koskevat esitykset. Suomelle on tärkeää, että esitykset yhteisestä maatalouspolitiikasta perustuvat maataloustuotannon jatkumiseen kaikilla alueilla ja että rahoituskehyksiä koskeva esitys mahdollistaa tähän tarvittavat resurssit.

Suomen tavoitteena on, että maidontuotanto voi kiintiöjärjestelmän lakkauttamisen (2015) jälkeen jatkaa epäedullisemminkin tuotanto-

alueilla. Tavoitteen toteutumiseksi tulee markkinoiden säilyä tasapainossa EU:ssa, mikä edellyttää komissiolta aktiivisuutta tukevien toimenpiteiden löytämiseksi.

Lisäksi Suomi pyrkii siihen, että vuonna 2013 laaditun EU:n metsästrategian (2013) toimeenpanon vahvistamiseksi laaditaan metsätoiminta-ohjelma. Tavoitteena on parantaa metsäsektoriin vaikuttavien muiden sektoripolitiikkojen johdonmukaisuutta suhteessa sektoriin ja edistää sen toimintaedellytyksiä. Seuraavalta komissiolta odotetaan esitystä EU:n laajuisten eläinten hyvinvointilainsäädännön säätämisestä. Eläinperäisten hyvinvointi-indikaattoreiden käyttöönotto voi edistää eläinten hyvinvointia merkittävästi. Suomi pitää tärkeänä myös eläinten hyvinvoinnin vapaaehtoisen laatujärjestelmän luomista.

- Sosiaali- ja terveysasiat
- Koulutus ja tutkimus
- Oikeus- ja sisäasiat
- Henkilöiden liikkuvuus

- Ulkoinen toiminta ja laajentuminen
- Avoimuus ja hyvä hallinto

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta 2013 (VNS 6/2013 vp) määrittelee lähitulevaisuuden keskeisimmät integraation kehittämishankkeet. Hallituksen avaintavoitteita vuonna 2014 (E 156/2013 vp) ovat 1) tulevan komission ohjelmaan vaikuttaminen ja sääntelyn toimivuuden edistäminen; 2) talous- ja rahaliiton kehittäminen sekä 3) kilpailukykyyn, kasvun ja työllisyyden edistäminen. Tulevan komission ohjelman osalta tärkeimmät horisontaaliset ja sektori-kohtaiset vaikuttamishankkeet tavoitteineen on kuvattu alla kohdassa "Pääasiallinen sisältö".

Hallituksen avaintavoitteet tuleville vuosille määritellään aina edeltävän vuoden lopulla. Ne ovat myös yleinen kannanotto komission seuraavan vuoden työohjelmaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Valiokunta viittaa lausunnossaan valtioneuvoston selonteosta EU-politiikasta 2013 (MmVL 30/2013 vp — VNS 6/2013 vp, E 113/2013 vp), valtioneuvoston selvityksestä Suomen EU-politiikan avaintavoitteista 2014 (MmVL 37/2013 vp — E 156/2013 vp) ja valtioneuvoston selvityksestä EU-lainsäädännön ja lainsäädäntöehdotusten arvioinnista Suomen kannalta (MmVL 12/2014 vp — E 113/2013 vp) esittämäänsä.

Valiokunta painottaa sitä, että EU:n lainsäädäntötoiminnan tulee kohdistua olennaisesti kysymyksiin ja olla tosiasiallisesti tarpeellista ja hyväksyttävää. EU:n tulee pidättäytyä sääntelystä, jonka tavoitteet voidaan saavuttaa yhtä hyvin tai paremmin kansallisella tasolla. Valiokunta korostaa lisäksi, että EU-asioiden valmistelussa keskeistä on vaikuttaa aktiivisesti Suomelle tärkeissä tai ongelmallisissa asioissa. Valiokunnan

aikaisemmat keskeiset linjaukset ja kehittämisalueet ovat yhä ajankohtaisia: suurimmat kehittämistarpeet kohdistuvat tehokkaaseen ja ennakkolliseen vaikuttamiseen EU:n toiminnan ohjaamiseksi Suomen kannalta olennaisiin asioihin. Suomen kansalliset edut tulee määritellä ja EU:n politiikan vaikutukset Suomelle selvittää jo valmistelun varhaisessa vaiheessa, jotta voidaan valita priorisoitavat hankkeet ja panostaa niihin. Myös EU:ssa lainsäädäntöuudistuksia koskevat päätökset tulee tehdä riittävän ajoissa ennen niiden voimaantuloa, jotta toimeenpanossa voidaan ottaa huomioon muun muassa jäsenmaiden erilaiset luonnonolosuhteet (esim. tukikelpoisten viljelylohkojen määrittelyyn liittyvät lentokuvaukset voidaan Suomessa suorittaa vain sellaisena vuodenaikana, jolloin lunta ei ole maassa).

Vaikka yhä useampia asioita on saatettu Eurooppa-neuvoston linjattaviksi, tämä ei kuitenkaan ole muuttanut sitä tosiasiaa, että valtaosa

EU-asioista valmistellaan ja hoidetaan toimivaltaisten ministerien johdolla heidän johtamiensa ministeriöiden toimesta. Tämä korostaa neuvoston päätöksenteossa vaikuttamisen merkitystä. Ministeriöt myös vastaavat toimialaansa kuuluvien EU-asioden yhteensovittamisesta, sidoryhmien kuulemisesta ja yhteistyöstä eduskunnan kanssa. Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että EU-asioissa yhteistyö ja näkemysten koordinointi ministeriöiden välillä on välttämätöntä, sillä EU-asiat koskevat usein useamman ministeriön toimialaa.

EU-asiat valmistellaan toimivaltaisissa ministeriöissä, ja kantojen yhteensovittaminen tapahtuu erityisesti jaostoissa ja EU-ministerivaliokunnassa. Valiokunta korostaa sitä, että kantojen yhteensovittamisessa on ilmennyt viime vuosina selviä puutteita. Valiokunta pitääkin välttämättömänä, että Suomen vaikutusvallan lisäämiseksi ja maksimoimiseksi yhteensovittamisjärjestelmä tehdään aukottomaksi ja että se tulee entistä etupainotteisemmaksi. Järjestelmää ei pidä ohittaa missään olennaisissa EU-politiikan kysymyksissä. Myös virkamiestasolla yhteensovittamisen tulee tapahtua ministeriöiden välillä heti valmistelun alkuvaiheesta lähtien.

Ennakoivan, strategisen suunnittelun ja omien kansallisten aloitteiden kehittäminen tulee olla keskeinen osa kansallista vaikuttamista. On välttämätöntä tehdä omia aloitteita Suomen etujen edistämiseksi. Vaikka yhteensovittamisjärjestelmä on suunnattu pääosin kantojen muodostamiseen neuvoston käsittelyä varten, yhteensovittaminen on välttämätön osatekijä myös varhaisessa vaikuttamisessa.

Valiokunta korostaa, että vaikuttamisen kanalta keskeiset tahot tulee identifioida myös komission sisältä kiinnittäen erityisesti huomiota komission pääsihteeristön koordinoivaan rooliin. Vaikuttaminen on ajoitettava riittävän aikaiseen vaiheeseen, ja sen tulee olla jatkuvaa toimintaa. Myös yhteydenpitoa muiden jäsenvaltioiden kanssa tulee lisätä ja osoittaa suurempaa aktiivisuutta koalitioiden rakentamisessa ja vaikuttamisessa.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että Euroopan parlamentin valta on entisestään kasvanut. Vaikka keskeisin rooli Euroopan parlamentin suuntaan on neuvoston puheenjohtajamaalla, on tärkeää seurata parlamentin kannanmuodostusta sekä kertoa parlamentin keskeisille toimijoille Suomen näkemyksistä ja mahdollisista kansallisista erityiskysymyksistä. Yhteistyötä suomalaisjäsenien kanssa tulee edelleen kehittää Suomen tavoitteiden edistämiseksi.

Valiokunta korostaa sitä, että EU:n jäsenmaiden erilaiset olosuhteet tulee ottaa päätöksenteossa huomioon. Muun muassa valiokunnassa käsiteltävänä oleva ehdotus direktiiviksi tiettyjen keskisuurista polttolaitoksista ilmaan johtuvien epäpuhtauspäästöjen rajoittamisesta (KOM (2013) 919 lopullinen) on osoittanut, että vaikutusten arviointi ainakin Suomen osalta on puutteellinen eikä siinä oteta huomioon paikallisia olosuhteita.

Valiokunta toteaa, että maailmanlaajuinen kilpailu luonnonvaroista kiristyy. Sen seurauksena tuottavasta maasta ja vedestä muodostuu niukkuustekijöitä ja biomassan kysyntä kasvaa. Jo nyt Suomen kansantalous perustuu merkittävältä osin luonnonvaroihin ja niistä saatavaan arvonalisään. Oman toimialansa osalta valiokunta pitääkin välttämättömänä, että Suomi vahvistaa biotaloutta koskevia tavoitteitaan yli sektori-rajojen ja edistää nykyistä painokkaammin tavoitteiden toteutumista sekä EU- että kansainvälisissä prosesseissa. Suomen ja EU:n tulee olla edelläkävijöitä biotalouden alalla. Suomen tulee myös olla mukana suuntaamassa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopolitiikkaa biotalouden edistämiseen. Biotaloudella on erittäin keskeinen rooli etsittäessä ratkaisuja globaaleihin ongelmiin, kuten ilmastonmuutokseen sekä energia- ja raaka-ainevarojen ehtymiseen.

Maatalous- ja maaseutupolitiikka

Valiokunta toteaa, että Suomessa maatalouspolitiikan perustan muodostavat EU:n yhteisen maatalouspolitiikan tukimuodot, joita ovat unionin kokonaan rahoittamat I pilarin suorat tuet sekä unionin osaksi rahoittamat II pilarin luonnonhaittakorvaus ja maatalouden ympäristötuki.

Edellä mainittujen EU-tukien osuus on ollut viime vuosina noin 70 prosenttia maatalouden saamasta kokonaistuesta. Valiokunta korostaakin sitä, että menestyminen EU:n maatalouspolitiikassa on tärkeää suomalaiselle maataloudelle. Tämän lisäksi liittymissopimuksen 141 artiklan (myöhemmin markkinajärjestelyasetus 149a artikla) ja 142 artiklan kansallisilla tukijärjestelmillä on ollut ja on suuri merkitys kannattavuuden ja tuotantovolyyymien ylläpitämisessä.

Valiokunta on lausunnossaan (MmVL 4/2013 vp — U 69/2011 vp) todennut, että yhteisen maatalouspolitiikan sisäinen tukijakauma perustuu yli 20 vuoden tuotantohistoriaan eikä se vastaa 27 erilaisen jäsenmaan muuttuvilla markkinoilla toimivan maatalouden vaatimuksiin. Tämän vuoksi hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena tulee olla, että tukijakaumaa korjataan oikeudenmukaisemmin sekä paremmin eri jäsenmaiden ja alueiden erityispiirteitä ja tuotantolosuhteita huomioivaan suuntaan siten, että maamme erityisolosuhteet tulevat huomioon otetuiksi. Suomen tavoitteena tulee olla EU:n ja kansallisten tukien suuntaaminen Suomen maatalouden erityistarpeet huomioon ottaen ja varmistaa oma kannattava ruoantuotanto myös EU:n mahdollisesti laajentuessa tai muutuessa. Valiokunta korostaa sitä, että maataloustuotannon säilyttäminen unionin kaikilla alueilla, mukaan lukien syrjäisimmät ja luonnonolosuhteiltaan vaikeat alueet, on oltava maamme perustavoitteena yhteisessä maatalouspolitiikassa.

Valtioneuvoston kirjelmän perusmuistiossa on todettu, että vuona 2014 toimintansa aloittava komissio valmistelee vuonna 2021 alkavaa rahoituskehyskautta koskevat komission esitykset. Rahoituskehysten kanssa samaan aikaan valmistellaan sektoripolitiikkoja koskevia sisältöehdotuksia, mm. yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) seuraavaa rahoituskautta koskevat lainsäädäntöesitykset. Valiokunta pitää tärkeänä, että vuonna 2021 alkavaa kautta koskevissa komission esityksissä yhteisestä maatalouspolitiikasta edellä mainitut periaatteet ja tavoitteet otetaan huomioon. Maataloustuotannon tulee voida jatkua kaikilla Euroopan alueilla, ja rahoituskehyksissä, tulee varata siihen tarvittavat resurs-

sit. Tässä yhteydessä valiokunta viittaa vielä siihen, mitä edellä on todettu uudistuksia koskevien päätösten tekemisestä EU:ssa riittävän ajoissa ennen niiden voimaantuloa, jotta toimeenpanossa voidaan ottaa huomioon muun muassa jäsenmaiden erilaiset luonnonolosuhteet.

Valiokunta toteaa, että markkinoiden toimivuuden parantaminen on edellytys mm. maatalouden tukiriippuvuuden pienentämiselle. Komission työohjelmassa on ollut toimijoiden tasavertainen neuvotteluasema elintarvikemarkkinoilla. Tätä työtä on tulevan komissionkin jatkettava. Eräs keskeinen näihin liittyvä keino on EU:n kilpailulainsäädännön kehittäminen.

Valtioneuvoston kirjelmän perusmuistiossa on mainittu eläinten hyvinvointia koskeva EU:n lainsäädäntöhanke, joka perustuu komission alkuvuodesta 2012 antamaan eläinten suojelua ja hyvinvointia koskevaan EU:n strategiaan vuosille 2012—2015. Strategiassa komissio ehdottaa EU:n laajuisen eläinten hyvinvointilainsäädännön säätämistä. Lainsäädännön avulla on tarkoitus parantaa eläinten hyvinvoinnin asemaa tuotteiden markkinoinnissa luomalla EU-tasolla uskottava ja läpinäkyvä eläinten hyvinvoinnin vapaaehtoinen laatujärjestelmä. Aiemmasta poiketen laissa asetettavat vaatimukset perustuisivat eläinperäisiin hyvinvointi-indikaattoreihin eikä niinkään eläinten olosuhteita, hoitoa ja käsitteilyä koskeviin vaatimuksiin. Valiokunta pitää sinänsä myönteisenä hankkeen tavoitetta. Valiokunta korostaa kuitenkin sitä, ettei lainsäädännöllä saa lisätä byrokratiaa ja laatujärjestelmään osallistumisen tulee olla vapaaehtoista.

Valiokunta toteaa, että EU:n maitokiintiöjärjestelmä on päätetty lakkauttaa vuonna 2015. Valiokunta pitää välttämättömänä, että maidontuotanto voi kiintiöjärjestelmän lakkauttamisen jälkeenkin jatkua nykyisellään EU:n epäedullisemminkin tuotantoalueilla, joihin Suomi kuuluu. Komission tulee löytää keinot, joilla markkinoiden tasapaino EU:ssa voidaan säilyttää.

Valiokunta katsoo, että elintarviketurvallisuuden parantamisen tulee olla jatkossakin keskeinen tavoite. Erityistä huomiota tulee kiinnittää elintarvikkeiden pakkausmerkintöihin, joilla

todennetaan tuotteiden alkuperä ja tuotantoketju. Valiokunta korostaa sitä, että nämä vaatimukset on saatettava voimaan myös kolmansista maista tapahtuvalle tuonnille. Pakkausmerkintöjen oikeellisuuden varmistamisessa keskeistä on jäljitettävyyden toimivuus valvontaketjussa yli kansallisten rajojen. Suomalaiselle yhteiskunnalle ja kuluttajalle ruoan turvallisuus ja tuotannon eettinen kestävyys ovat tärkeitä arvoja, joiden varmistamiseen on voitava kaikilta osin luottaa.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että kauppapolitiikalla on suuri merkitys maatalousmarkkinoiden toimivuuden kannalta. EU:n maatalouspolitiikassa on varauduttava maataloustuotteiden maailmankaupan vapautumisen jatkumiseen. Laajat tai kahdenväliset kauppasopimukset eivät saa vaarantaa EU:n omaa maataloustuotantoa ja ruokaturvallisuuden perusteita. Suomelle herkkien tuotteiden (muun muassa liha, maito ja viljat) tuotanto on turvattava tuonti-kiintiöillä. Ruoantuotannon turvallisuus ja eettinen kestävyys on otettava huomioon kilpailutilannetta arvioitaessa. Lisäksi kauppapolitiikassa kaikkia vientituen muotoja pitää käsitellä tasavertaisesti eikä EU:n pidä yksipuolisesti luopua maatalouden vientituistaan. Tässä yhteydessä valiokunta viittaa valtioneuvoston selvitykseen komission suosituksesta neuvostolle komission valtuuttamisesta aloittamaan neuvottelut transatlanttisesta kauppaja- investointisopimuksesta EU:n ja Yhdysvaltojen välillä (MmVL 8/2014 vp — E 34/2013 vp).

Valiokunta toteaa, että Suomen maatalouden kannalta komission ilmasto- ja energiapaketti 2030 on erityisen haastava. Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ei-päästökaupparegistrillä 30 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 2005 tasosta luo paineita maataloudelle. Viljelijöillä on potentiaalia vähentää kasvihuonekaasupäästöjä parantamalla energiankäyttöä ja sitomalla hiilidioksidia biomassaan pelloilla ja metsissä, mutta metaanin ja dityppioksidin merkittävä vähentäminen maataloudessa ei ole mahdollista ilman tuotannon rajoittamista. Maatalouden ilmastopolitiikka tuleekin nähdä laajemmin. Esimerkiksi maaperän CO₂-päästöjen

vähentäminen on realistisempaa kuin karjan metaanipäästöjen hillintä tai eloperäisten maiden typpidioksidin vähentäminen. Tärkeää on, että maatalouden energiankäytön tehostuminen ja uusiutuvien energiamuotojen lisääminen luetaan maatalouden hyväksi.

Valiokunta toteaa, että yhteinen maatalouspolitiikka on EU:n voimakkaimmin yhdentynyt politiikkalohko. Käsittelyssä ollut EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistus toimeenpannaan ensi vuoden alusta. Valiokunnan tähän mennessä saaman selvityksen mukaan uudistus on johtamassa toimeenpanon monimutkaistumiseen sekä maatalousyrittäjien ja viranomaisten hallinnollisen taakan lisääntymiseen, mikä on täysin vastoin maatalousuudistuksen alkuperäisiä tavoitteita. Valiokunta pitääkin välttämättömänä, myös taloudellisista syistä, että niin yhteisen maatalouspolitiikan kuin maaseudun kehittämissä politiikkain yksinkertaistamistyössä siirrytään konkreettisesti byrokratian karsimiseen. On huolehdittava sääntelyn yksinkertaistamisesta ja tukijärjestelmän kustannustehokkuudesta. Lainsäädännön rakennetta tulee muuttaa nykyistä enemmän siihen suuntaan, että yhteisötasolla säädetään periaatteista ja tavoitteista. Keinot tulee jättää nykyistä enemmän jäsenvaltioiden päätettäväksi.

Valiokunta on lausunnossaan (MmVL 30/2013 vp — VNS 6/2013 vp, E113/2013 vp) tuonut esiin valvonnan erityiskysymyksiä, jotka on korjattava välittömästi. Valiokunta uudistaa tältä osin lausunnossaan esittämänsä.

Metsätalous

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että metsäteollisuuden viennin arvo koko Suomen viennistä oli noin 20 prosenttia. Metsäteollisuus työllistää suoraan yhteensä 42 000 ihmistä ja epäsuorasti vielä enemmän. Näiden työpaikkojen merkitys aluetaloudessa on suuri. Kansantalouden näkökulmasta ja maamme vientitulojen turvaamiseksi on välttämätöntä edistää kestävä metsätaloutta ja varmistaa tulevaisuuden puuntuotanto. Suomen metsävarat ja metsiin perustuva elinkeinotoiminta ovat biotalouden perusta.

Valiokunta korostaa tässäkin yhteydessä sitä, että EU:n metsäpolitiikassa tulee päättävällä edelleen pysyä jäsenmailla. Mahdollisen EU-sääntelyn on tuotettava selkeää lisäarvoa. EU:n onkin lainsäädännössään keskityttävä vain välttämättömiin ja aidosti metsätalouden kannalta tarpeellisiin kysymyksiin. Tältäkin osin toissijaisuusperiaatteen toteutumista EU:n lainsäädännössä on painotettava ja periaatetta on aidosti noudatettava.

EU:n vaikutusvalta metsiä koskeissa asioissa on kuitenkin kasvanut lisääntyvän energia-, ilmasto- ja ympäristösääntelyn kautta, mikä uhkaa kaventaa EU-maiden metsäpoliittista päätösvaltaa. Jotta komission päällekkäisiltä ja usein ristiriitaisilta metsäsektoriin kohdistuvilta aloitteilta välttytään, on Suomen otettava yhdessä muiden merkittävien metsätaloutta harjoittavien jäsenmaiden kanssa entistä aktiivisempi ote metsien kokonaisvaltaisen kestävä käytön puolestapuhujana.

Valiokunta painottaa myös metsäasioiden osalta ennakkollisen EU-vaikuttamisen tehostamista. Koska metsiin ja metsäsektoriin kohdistuvat odotukset ja haasteet ovat kasvaneet ja päätöksenteko monimutkaistunut EU:ssa, on koordinaatiota ja yhteistyötä EU:n metsiä koskeissa asioissa jatkuvasti kehitettävä. Valiokunta korostaa erityisesti tarvetta kehittää komission sisäistä koordinaatiota metsiä koskeissa aloitteissa jo aloitteiden valmisteluvaiheessa. Suomen tulee erityisesti varmistaa, että puun tuotanto on myös jatkossa merkittävä ekosysteemipalvelu eikä sitä aseteta tarkoitushakuisesti vastakkain muiden metsien tarjoamien palveluiden kanssa.

Valiokunta viitaten EU:n uudesta metsästrategiasta antamaansa lausuntoon (MmVL 35/2013 vp — E 130/2013 vp) painottaa sitä, että EU:n metsästrategialla tulee ajaa metsäsektorin kilpailukyvyyn parantamista ja vahvistaa biotalouden merkitystä sekä edistää puun käyttöä uusiutuvana, kierrätettävänä sekä ympäristö- ja ilmastoystävällisenä raaka-aineena. Valiokunta korostaa myös voimakkaasti, että metsien kestävä käytön periaatteet tulee pitää erillään biopolttoaineiden tuotannon aiheuttamasta epä-

suorasta maankäytön muutoksesta, koska Suomessa harjoitettava kestävä metsätalous perustuu samoihin periaatteisiin puun loppukäytöstä riippumatta.

Energia- ja ilmastokysymyksissä Suomen kannalta tärkeä asia on metsäbiomassan hyödyntäminen, koska sen käyttö on kasvamassa olennaisesti. Tärkeää on tältäkin osin turvata kestävä metsänhoitomme harjoittaminen jatkossakin ilman EU:n ylimääräisiä valvontatoimenpiteitä. Metsäasioita tulee tarkastella kokonaisuutena, ei pelkästään yhden politiikkalohkon näkökulmasta. EU:n biomassan kestävyyskriteerien laatimismenettely on osoittanut, että irrallisena kysymyksenä puun käyttö vain energiatuotantoon siirtäisi metsänhoidon toimivaltaa komissiolle vain yhden puun käyttötarkoituksen eli energijakeiden valvonnan kautta. Koska metsien hoidon kestävyttä mitataan jo riittävästi metsäsertifioinnin sekä FOREST EUROPE:n prosessin kestävä metsätalouden mittareiden avulla, mitään uusia vaatimuksia ei tarvita. Niistä syntyy lisäkustannuksia ja byrokratiaa, ja ne vaikeuttavat käytännön työtä.

Valiokunta toteaa, että EU:n uudistuvan energian tuotannolle asetettavien kestävyyskriteerien määrittäminen on metsäenergian tulevaisuuden kannalta keskeinen kysymys. Epäedullisessa muodossa kilpailuneutraliteetti ei toteudu uusiutuvien energiavaihtoehtojen käytössä, ja pahimmassa tapauksessa nykytilanteen tapaan edullisin energiavaihtoehto on kivihiili poliittisten päätösten seurauksena.

Tässäkin yhteydessä valiokunta korostaa puun asemaa hiilineutraalina raaka-aineena biopolttoaineiden ja -nesteiden tuotannossa samoin kuin muiden lopputuotteiden tuotannossa. Puun ominaisuudet hiilineutraalina raaka-aineena ovat hiilitaseessa samat riippumatta puun loppukäytöstä tai riippumatta siitä, minkä tuotteen kautta puu on päätynyt loppukäyttöön.

Perusmuistioon sisältyy valtioneuvoston ilmasto- ja energiaa koskeviin linjauksia. Valiokunta korostaa, että vasta Pariisin ilmastokokouksen jälkeen tiedetään, millaiseksi globaali ilmastopidatus muodostuu. Suomen tulee painottaa sitä, että EU:n voimavarat keskitetään en-

sisijaisesti maailmanlaajuisen ja kilpailukykyvaikutuksiltaan tasapuolisen ilmastositavoitteen luomiseen. EU:n päästövähennystavoitteen tulee olla ehdollinen kansainvälisesti kattavan ja vaikutuksiltaan tasapuolisen ilmastositavoitteen syntymiselle. Yksipuolisesti sitova tavoite ei ole ilmastoon eikä eurooppalaisen hyvinvoinnin edun mukaista. Lisäksi valiokunta pitää tärkeänä, että EU edistää teollista toimintaa osana ilmastomuutoksen torjuntaa. Ennen EU:n päättöstä päästövähennystavoitteesta on tiedettävä, millaiseen maakohtaiseen tavoitteeseen Suomi joutuu sitoutumaan (ns. burden sharing). Jäsenvaltioiden välisestä taakanjaosta tarvitaan tarkat laskelmat, jotta ilmastotoimet voidaan tehdä mahdollisimman kustannustehokkaasti.

Valiokunta tuo esiin Euroopan talouden viimeaikaisen heikon kehityksen kilpailijoihin nähden. EU:n kilpailukykyä ja kestävä kasvua edistävinä tekijöinä on korostettu toisaalta sisämarkkinoiden toimivuuden kehittämistä ja toisaalta vapaakauppasopimusten luomista osana kauppapolitiikkaa. Vaikka suomalaisen teollisuuden päämarkkina-alue on EU, on EU:n ulkopuolisen viennin suhteellinen merkitys Suomelle kuitenkin suurempi kuin useille kilpailijamaille. Yhteinen kauppapolitiikka on avannut suomalaisyrityksille aivan uusia markkinoita kolmansissa maissa. EU:n kauppapolitiikka on kuitenkin ollut ponnetonta. Siihen on saatava riipeästi terävyyttä, ja vastavuoroisuuden periaatteet tulee saattaa käytäntöön. Kilpailukykyyn parantaminen on viennistä riippuvaisen teollisuuden ja siten koko Suomen talouden kannalta keskeinen tavoite.

Kilpailukykyvaikutuksia tulee tarkastella laaja-alaisesti niin, että eri sektoreilta tulevan lainsäädännön yhteisvaikutukset yrityksille pystytään tunnistamaan. Erityisesti tulee varmistaa, ettei EU-sääntelystä aiheudu kohtuuttoman suurta taakkaa mikro- ja pk-yrityksille. Nämä tavoitteet tulee huomioida myös komission uudistaessa vaikutusarviointeja koskevaa ohjeistustaan. Valiokunta katsoo myös, että erityistä huomiota kansallisella tasolla tulee kiinnittää siihen, ettei mahdollista kansallista liikkumavaraa käytetä niin, että se johtaa suhteettomaan hallinnolliseen taakkaan tai muulla tavoin heikentää kilpailukykyä tai työllisyyttä. EU-sääntelyn mahdollistamia kilpailukykyä ja työllisyyttä turvaavia poikkeusmenettelyjä tulee aina hyödyntää kansallisessa toimeenpanossa.

Valiokunta katsoo, että EU:n tulee keskittyä erityisesti EU:n kilpailukykyyn ja uusiutuviin luonnonvaroihin pohjautuvan kestävä kasvun edistämiseen. Metsien merkitys erityisesti maamme kansantaloudelle sekä maaseudun ja syrjäseutujen elinkeinoille ja hyvinvoinnille on tunnustettava. Metsien taloudellinen merkitys on nostettava myös EU:n metsiin liittyvien politiikkojen keskiöön.

Lausunto

Lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

MmVL 20/2014 vp — E 34/2014 vp

Helsingissä 15 päivänä toukokuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jari Leppä /kesk	Jari Myllykoski /vas
vpj.	Lauri Heikkilä /ps	Janne Sankelo /kok
jäs.	Markku Eestilä /kok	Tytti Tuppurainen /sd
	Satu Haapanen /vihr	vjäs. Pertti Hemmilä /kok
	Lasse Hautala /kesk	Simo Rundgren /kesk
	Reijo Hongisto /ps	Eero Suutari /kok.
	Anne Kalmari /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.